



NEMZETI NÉPEGÉSZSÉGÜGYI KÖZPONT

Iktatószám: 22483-3/2022/EÜIG

**Útmutató
a védőnői körzetek megállapításához, kialakításához,
módosításához
és védőnői szakmai felügyeleti véleményezéséhez**

Egészségügyi Igazgatási Főosztály
Szakmai Felügyeleti Osztály
2022. április 29.

Jóváhagyta:

Dr. Müller Cecília
országos tisztifőorvos

Egészségügyi Igazgatási Főosztály
Cím: 1097 Budapest Albert Flórián út 2-6. Tel: + 36 1 476 1100,
e-mail: igazgatas@nnk.gov.hu,
Hivatali kapu KRID azonosító: 355530977

A települési önkormányzat képviselő-testületének feladata, hogy rendeletben megállapítsa és kialakítsa az egészségügyi alapellátások körzeteit. Több településre is kiterjedő ellátás esetén a körzet székhelyét az érintett települési önkormányzatok erre irányuló megállapodásban határozzák meg.

A védőnői körzetek megállapítása és kialakítása során a működési engedély kiadására hatáskörrel rendelkező egészségügyi államigazgatási szerv, valamint az országos tisztifőorvos véleményét is ki kell kérni¹.

A védőnői körzet kialakításának legfontosabb szempontjai:

1. A védőnői körzetet úgy kell megállapítani és kialakítani, hogy a megfelelő védőnői ellátás biztosított legyen. Megfelelő az ellátás, ha az az adott egészségügyi szolgáltatásra vonatkozó jogszabályok, szakmai és etikai szabályok, illetve irányelvek megtartásával történik².
2. A védőnői körzet megállapításánál és kialakításánál figyelembe kell venni a település szerkezetét, a lakosság összetételét, egészségi állapotát, szociális helyzetét és az ellátandó gondozottak számát, az ellátandó oktatási intézmények számát és típusát³.
3. A védőnői körzet megállapításakor és kialakításakor szakmailag a tisztán területi és tisztán iskolavédőnői körzet létrehozása a támogatott.
4. Vegyes körzetek kialakítására csak akkor és csak olyan mértékben kerülhet sor, ha a településen csak területi és csak iskolai körzetek létrehozására nincs lehetőség.⁴
5. Figyelembe kell venni a védőnői szakmai felügyelet véleményét⁵.

Az önkormányzat feladatai a védőnői körzet megállapításának, kialakításának és módosításának folyamatában:

1. Az önkormányzat szükségesnek látja a településen a védőnői körzet(ek) megállapítását, kialakítását, módosítását.
2. Az önkormányzat ezen Útmutatóban foglaltaknak megfelelően elkészíti védőnői körzetenként (területi, iskolai és vegyes) a kialakításra, módosításra vonatkozó tervét.
3. Előzetesen egyeztetni a tervét a szakmai felügyeletet ellátó járási/fővárosi kerületi vezető védőnővel szakmai támogatáság szempontjából.
4. Egyeztetésük szerint elkészíti körzetenként:
 - 4.1. az utcalistát (teljes névvel, házszámok, helyrajzi számok megjelölésével) területi és/vagy vegyes védőnői körzet esetén;
 - 4.2. a vonatkozó adatlapot az adattáblával;
 - 4.3. a tervezett területi-és/vagy vegyes védőnői körzethatárokat tartalmazó térképet a védőnői tanácsadó(k) megjelölésével;
 - 4.4. az önkormányzat rendelettervezetét.

¹ Az egészségügyi alapellátásról szóló 2015. évi CXXXIII. törvény 6. §-ának (1)-(2) bekezdése

² Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. sz. törvény 7. § (2) bekezdés

³ A területi védőnői ellátásról szóló 49/2004. (V. 21.) ESZCSM rendelet 5.§-ának (4) bekezdése

⁴ Az iskola-egészségügyi ellátásról szóló 26/1997. (IX. 3.) NM rendelet 2. § (1)-(2) bekezdése

⁵ A területi védőnői ellátásról szóló 49/2004. (V. 21.) ESZCSM rendelet 5.§-ának (4) bekezdése

5. Megküldi a működési engedély kiadására hatáskörrel rendelkező egészségügyi államigazgatási szerv számára, védőnői szakmai felügyeleti véleménykérés céljából az alábbiakat:

5.1. Önkormányzati rendelettervezetet, amely

- 5.1.1. a területi védőnői körzetek esetén körzetenként tartalmazza az utcalistákat (teljes névvel, házszámok, helyrajzi számok megjelölésével), valamint az ellátandó óvodákat;
- 5.1.2. iskolavédőnői körzetek esetén körzetenként tartalmazza az ellátandó iskolákat,
- 5.1.3. vegyes körzet esetén körzetenként tartalmazza az utcalistákat (teljes névvel, házszámok, helyrajzi számok megjelölésével), az ellátandó óvodát/óvodákat is az ellátandó iskolát/iskolákat is.

5.2. A védőnői körzet típusától függően a kitöltött vonatkozó adatlapot az adattáblával:

- 5.2.1. területi védőnői körzet kialakítása, módosítása esetén:
- „Adatlap a területi védőnői körzet kialakításához, módosításához és szakfelügyeleti véleményezéséhez” (1/a. sz. melléklet 1-18 pont), és
 - „Adattábla az ellátható létszám meghatározásához területi védőnői körzet esetén” (1/b. sz. melléklet);
- 5.2.2. iskolavédőnői körzet kialakítása, módosítása esetén:
- „Adatlap az iskolavédőnői körzet kialakításához, módosításához és szakfelügyeleti véleményezéséhez” (2/a. sz. melléklet 1-5 pont);
 - „Adattábla az ellátható létszám meghatározásához iskolavédőnői körzet esetén” (2/b. sz. melléklet)
- 5.2.3. vegyes (területi és iskolai) védőnői körzet kialakítása, módosítása esetén:
- „Adatlap a vegyes (területi és iskolai) védőnői körzet kialakításához, módosításához és szakfelügyeleti véleményezéséhez” (3/a. sz. melléklet 1-21. pont);
 - „Adattábla az ellátható létszám meghatározásához vegyes védőnői körzet esetén” (3/b. sz. melléklet, melynek 2 munkalapja van, a területi: 1. sz. munkalap, valamint az iskolai és az összesített adat: 2. sz. munkalap).

Amennyiben a fenti táblázatokban a gondozottak létszáma alapján a személyes találkozáshoz fordítandó munkaidő arány meghaladja az 57,1%-ot, akkor az elláthatóság vonatkozásában veszélyeztetettség kerül megállapításra.

5.3. Területi- és/vagy vegyes védőnői körzet esetén a körzethatárokat tartalmazó térképet a védőnői tanácsadó(k) megjelölésével.

6. Benyújtja az országos tisztifőorvosnak véleményezésre hivatali kapun keresztül (KRID azonosító: 355530977) az alábbiakat:

6.1. az egészségügyi államigazgatási szervtől visszaérkezett körzetenként kitöltött adatlapot, amely tartalmazza a szakmai felügyelet véleményét, valamint a vonatkozó adattáblát is;

6.2. az önkormányzati rendelettervezetet, amely

- 6.2.1. a területi védőnői körzetek esetén körzetenként tartalmazza az utcalistákat (teljes névvel, házszámok, helyrajzi számok megjelölésével), valamint az ellátandó óvodákat;

- 6.2.2. iskolavédőnői körzetek esetén körzetenként tartalmazza az ellátandó iskolákat,
- 6.2.3. vegyes körzet esetén körzetenként tartalmazza az utcalistákat (teljes nevével, házszámok megjelölésével), az ellátandó iskolát/iskolákat, valamint az ellátandó óvodát/óvodákat is.
- 6.3. területi- és/vagy vegyes védőnői körzet esetén a körzethatárokat tartalmazó térképet a védőnői tanácsadó(k) megjelölésével.
7. Az országos tisztifőorvosi vélemény birtokában a képviselő-testület döntést hoz a védőnői körzet(ek) megállapításáról, kialakításáról, módosításáról rendeletet alkot, amelyet feltölt a Nemzeti Jogszabálytárba az önkormányzati rendeletek tárában⁶ (linkje: <https://or.njt.hu/>).
8. Bejelenti a működési engedély kiadására hatáskörrel rendelkező egészségügyi államigazgatási szerv felé a működési engedély módosítási igényét a jóváhagyott országos tisztifőorvosi véleményének megfelelően.

A védőnői szakmai felügyelet vélemény-kialakításának legfontosabb szempontjai:

1. területi védőnői körzet kialakítására vonatkozóan

- megközelíthetőség,
- a területi egység,
- az ellátható létszám meghatározása,
- a finanszírozhatóság.

Megközelíthetőség: a folyamatos, személyes védőnői gondozási tevékenység biztosításához a védőnői körzetet úgy kell kialakítani, hogy a védőnői tanácsadó a körzet legtávolabb eső lakcímétől is – a fenntartó által a védőnő számára jellemzően biztosított közlekedési eszközzel/móddal – legfeljebb 30 percen belül megközelíthető legyen.

Területi egység: képezzen földrajzi egységet⁷, a körzet ne legyen széttagolt. Amennyiben a település adottságai (pl. csatolt községek, tanyás település, külterületi lakott hely) ezt nem teszik lehetővé, szükséges megvizsgálni annak lehetőségét, hogy a település(rész) távolabbi pontján egy másik tanácsadó helyiség kialakítható-e, illetve az önkormányzat szervezésében (pl. falugondnok segítségével) a távolabb élő gondozottak tanácsadóba történő szervezett szállítása megoldható-e.

Ellátható létszám meghatározása: ahhoz, hogy a területi védőnői ellátásban a jogszabályok^{8,9,10} által előírt gondozási események, családlátogatások és tanácsadások/távkonfliktációk, szűrővizsgálatok – gondozottak létszámától, korcsoportjától, típusától függően – megvalósíthatók legyenek, figyelembe kell venni az előírt alkalmak számát és az arra fordítandó átlagos időt is.

A fenti feladatokra fordítandó átlagos havi (4 heti) munkaidő 91,4 óra teljes munkaidő¹¹ esetén. **A munkaidő 57,1 százalékát nem haladhatja meg.** Amennyiben a gondozottak létszáma alapján e tevékenységekre fordított idő meghaladja a 91,4 órát (ezzel a

⁶ 2010. évi CXXX. törvény 29. § (2) bekezdése

⁷ A védőnői körzethez tartozó utcák, ne egy másik védőnői körzet területén belül legyenek

⁸ A várandósgondozásról szóló 26/2014. (IV. 8.) EMMI rendelet 8.§ (1) bekezdés b) pontja

⁹ A területi védőnői ellátásról szóló 49/2004. (V.21) ESzCsM rendelet 3. számú melléklet

¹⁰ A kötelező egészségbiztosítás keretében igénybe vehető betegségek megelőzését és korai felismerését szolgáló egészségügyi szolgáltatásokról és a szűrővizsgálatok igazolásáról szóló 51/1997. (XII. 18.) NM rendelet 1. sz. melléklet 1-5 pontjai,

¹¹ Az egészségügyi szolgáltatások Egészségbiztosítási Alapból történő finanszírozásának részletes szabályairól szóló 43/1999. (III. 3.) Korm. rendelet 2. § k) pontja: teljes munkaidő: napi 8, heti 40 óra

munkaidő 57,1%-át), **az a körzet elláthatóságát veszélyezteti**, tekintettel a területi védőnő egyéb feladataira (gyermekvédelem, dokumentáció, szervezés, együttműködés, közlekedés, stb.). Részmunkaidőben történő foglalkoztatás esetén a munkaóra arányos részét szükséges figyelembe venni. Az ellátható létszám, illetve az arra fordítandó munkaidő az 1. b. sz. melléklet alapján számítható ki.

Finanszírozhatóság: a körzet kialakítása során törekedni kell arra, hogy a körzetben ellátandók száma elérje a finanszírozási minimumot, és ne haladja meg a maximális létszámot. Amennyiben a hely sajátos igényei ezt a szempontot felülírják, szükséges a források önkormányzat által történő biztosításáról gondoskodni. (A finanszírozási minimum alatti körzet működtetése elláthatósági szempontból nem veszélyezteti a védőnői ellátást.)

Egy védőnői körzetben a védőnő által ellátható nők (várandós, gyermekágyas anyák), gyermekek (újszülött kortól a tanulói jogviszony megkezdéséig) és az oktatási intézménybe nem járó otthon gondozott tanköteles korú gyermekek száma összesen legfeljebb 250 fő lehet.

A 43/1999. (III.3.) Korm. rendelet 21. § alapján a védőnői körzetben ellátott feladatok pontértéke:

- várandós anya gondozása 3 pont/fő;
- gyermek gondozása újszülött kortól a tanulói jogviszony megkezdéséig 3 pont/fő;
- oktatási intézménybe nem járó otthon gondozott tanköteles korú gyermek gondozása 3 pont/fő.

Egy védőnői körzetben maximálisan 750 pontnak megfelelő feladat látható el. Ennek összetétele képletben kifejezve a következő: $250 \text{ gondozott} \times 3 \text{ pont} = 750 \text{ pont}$.

Nem köthető finanszírozási szerződés új területi védőnői szolgálatra, illetve a körzethatár módosítását követően akkor, ha az ellátandók száma alapján számított pontérték városi településen nem éri el az 500 pontot (167 főt), egyéb településen a 300 pontot (100 főt)¹².

A védőnői szakmai felügyelet a véleményezés során a fenti szempontok, és az önkormányzat által közölt adatok alapján kitölti az – önkormányzat által megküldött – „Adatlap a területi védőnői körzet kialakításához és szakfelügyeleti véleményezéséhez” című dokumentum védőnői szakfelügyeletre vonatkozó részét (1/a. sz. melléklet, 19-20. sorszám).

2. Iskolavédőnői körzet kialakítására vonatkozóan:

Az **iskolavédőnői körzet** kialakításának, illetve módosításának véleményezéséhez a legfontosabb szempontok az ellátható létszám meghatározása és a finanszírozhatóság.

Ellátható létszám¹³: az iskola-egészségügyi ellátást valamennyi nevelési-oktatási intézményre kiterjesztve kell intézményenként vagy több intézmény ellátásának közös biztosításával megszervezni. Az oktatási intézményben amennyiben a tanulók létszáma a 800 főt eléri, akkor teljes munkaidőben iskolavédőnői feladatot végző iskolavédőnőt kell biztosítani. Az iskolavédőnő az oktatási intézmény(ek)ben összesen 1000 főt láthat el, ha a 800 főt meghaladó tanulói létszám iskolavédőnői ellátása más módon nem biztosítható. A gyógypedagógiai oktatási intézmény(ek)ben – amennyiben a tanulók létszáma a 400 főt eléri – szükséges egy teljes munkaidejű iskolavédőnő biztosítása.

¹² Az egészségügyi szolgáltatások Egészségbiztosítási Alapból történő finanszírozásának részletes szabályairól szóló 43/1999. (III. 3.) Korm. rendelet 21. § (9) bekezdés alapján

¹³ Az iskola-egészségügyi ellátásról szóló 26/1997. (IX. 3.) NM rendelet 2. § (1)(2)(3)

A **személyes találkozást** igénylő iskolavédőnői feladatok megvalósítására fordítandó átlagos havi (4 heti) munkaidő 91,4 óra teljes munkaidő¹⁴ esetén. **A munkaidő 57,1 százalékát nem haladhatja meg.** Amennyiben a tanulók létszáma alapján a tevékenységekre fordított idő meghaladja a 91,4 órát (ezzel a munkaidő 57,1%-át), **az az iskolai körzet elláthatóságát veszélyezteti,** tekintettel az iskolavédőnő egyéb feladataira (szervezés, együttműködés, dokumentáció, közlekedés, stb.). Részmunkaidőben történő foglalkoztatás esetén a munkaóra arányos részét szükséges figyelembe venni. Az ellátható létszám, illetve az arra fordítandó munkaidő *a 2/b. sz. melléklet alapján számítható ki.*

Ellátható iskolák száma: figyelembe véve a védőnő alapfeladatait, egy védőnő 3-nál több iskolát lehetőleg ne lásson el. A folyamatos, személyes védőnői gondozási tevékenység biztosításához, az együttműködés teljesíthetőségét figyelembe véve egy iskolát két védőnőnél több védőnő ne lásson el.

Finanszírozhatóság¹⁵: a 43/1999. (III.3.) Korm. rendelet 21. § alapján az iskolavédőnői körzet kialakítása során törekedni kell arra, hogy a körzetben ellátandók száma biztonsággal elérje a finanszírozási minimumot, azonban ne haladja meg a szakmai szempontból még elfogadható maximális létszámot. Az iskola-egészségügyi ellátás évente korrigált (a tárgyév szeptember 30-i állapotának megfelelő) létszám figyelembevételével számított pontérték alapján részesül díjazásban. Az iskola-egészségügyi ellátást a védőnő teljes vagy részmunkaidőben végezheti. Az oktatási intézményekben létszámarányosan napi 8 óránál kevesebb munkaidőre is köthető finanszírozási szerződés. A teljes munkaidőben iskolavédőnőt foglalkoztató iskola-egészségügyi szolgáltató legfeljebb 1000 pontot érhet el szolgálatonként. Az ellátandók közül az oktatási intézménybe járó gyermek 1 ponttal, a gyógypedagógia ellátásban közreműködő köznevelési intézménybe járó gyermek 2 ponttal vehető számításba.

A védőnői szakmai felügyelet a véleményezés során a fenti szempontok, és az önkormányzat által közölt adatok alapján kitölti az – önkormányzat által megküldött – „Adatlap az iskolavédőnői körzet kialakításához és szakfelügyeleti véleményezéséhez” című dokumentum védőnői szakfelügyeletre vonatkozó részét *(2/a. sz. melléklet, 6-7. sorszám).*

3. Vegyes (területi és iskolai) védőnői körzet kialakítására vonatkozóan

Véleményezéséhez a területi és az iskolai körzetekre vonatkozó legfontosabb szempontokat egyaránt figyelembe kell venni.

Megközelíthetőség: a folyamatos, személyes védőnői gondozási tevékenység biztosításához a védőnői körzetet úgy kell kialakítani, hogy a védőnői tanácsadó a körzet legtávolabb eső lakcímétől is – a fenntartó által a védőnő számára jellemzően biztosított közlekedési eszközzel/móddal – legfeljebb 30 percen belül megközelíthető legyen.

Területi egység: képezzen földrajzi egységet,¹⁶ a körzet ne legyen széttagolt. Amennyiben a település adottságai (pl. csatolt községek, tanyás település, külterületi lakott hely) ezt nem teszik lehetővé, szükséges megvizsgálni annak lehetőségét, hogy a település(rész) távolabbi pontján egy másik tanácsadó helyiség kialakítható-e, illetve az

¹⁴ Az egészségügyi szolgáltatások Egészségbiztosítási Alapból történő finanszírozásának részletes szabályairól szóló 43/1999. (III. 3.) Korm. rendelet 2. § k) pontja: teljes munkaidő: napi 8, heti 40 óra

¹⁵ Az egészségügyi szolgáltatások Egészségbiztosítási Alapból történő finanszírozásának részletes szabályairól szóló 43/1999. (III. 3.) Korm. rendelet 21. § (3)-(5)

¹⁶ A védőnői körzethez tartozó utcák, ne egy másik védőnői körzet területén belül legyenek

önkormányzat szervezésében (pl. falugondnok segítségével) a távolabb élő gondozottak tanácsadóba történő szervezett szállítása megoldható-e.

Ellátható létszám meghatározása: ahhoz, hogy a vegyes körzetekben a jogszabályok^{17,18,19,20} által előírt védőnői feladatok, valamint az oktatási intézmények ellátása is megvalósítható legyen, figyelembe kell venni a területi és az iskolai körzetek meghatározásának szempontjait.

A fenti feladatokra (területi és iskolai) fordítandó átlagos havi (4 heti) munkaidő 91,4 óra teljes munkaidő²¹ esetén. **A munkaidő 57,1 százalékát nem haladhatja meg.** Amennyiben a gondozottak létszáma alapján e tevékenységekre fordított idő meghaladja a 91,4 órát (ezzel a munkaidő 57,1%-át), **az a körzet elláthatóságát veszélyezteti,** tekintettel a területi védőnő egyéb feladataira (gyermekvédelem, dokumentáció, szervezés, együttműködés, közlekedés, stb.). Részmunkaidőben történő foglalkoztatás esetén a munkaóra arányos részét szükséges figyelembe venni. Az ellátható létszám, illetve az arra fordítandó munkaidő az 3/b. sz. melléklet alapján számítható ki.

Finanszírozhatóság: vegyes körzetekben a területi védőnő által a körzetében és az oktatási intézmény(ek)ben ellátható gondozottak száma nem haladhatja meg a 750 pontértéket.

A 43/1999. (III.3.) Korm. rendelet 21. § alapján a pontérték számításánál a nők (várandós, gyermekágyas anyák), valamint a gyermekek (újszülött kortól a tanulói jogviszony megkezdéséig) és a köznevelési intézménybe nem járó otthon gondozott tanköteles korúak számának háromszorosát, az oktatási intézményben ellátott tanulók számának egyszeresét, a gyógypedagógiai oktatási intézményben ellátott tanulók számának kétszeresét kell figyelembe venni.

A 750 pontból vegyes körzet esetében az oktatási intézményben ellátható gyermekek maximális száma a következő matematikai összefüggés alapján számítható ki:

$$Y = 750 - 3X$$

ahol Y = az oktatási intézményben – a gyógypedagógiai oktatási intézmény kivételével – ellátható gyermekek maximális száma,

X = a körzetben gondozott várandós anyák száma + a gyermekek száma az újszülött kortól a tanulói jogviszony megkezdéséig + oktatási intézménybe nem járó otthon gondozott tanköteles korú gyermek száma összesen²².

A védőnői szakmai felügyelet a véleményezés során a fenti szempontok, és az önkormányzat által közölt adatok alapján kitölti az – önkormányzat által megküldött – „Adatlap a vegyes (területi és iskolai) védőnői körzet kialakításához és szakfelügyeleti véleményezéséhez” című dokumentum védőnői szakfelügyeletre vonatkozó részét (3/a. sz. melléklet, 22-23. sorszám).

Ezen Útmutató kiadásával hatályát veszti a „Szakmai iránymutatás vezető védőnők számára a védőnői körzetek kialakításának véleményezéséhez” címmel kiadott dokumentum (Iktatószám: 4829-4/2019/NSEF).

¹⁷ A várandósgondozásról szóló 26/2014. (IV. 8.) EMMI rendelet 8.§ (1) bekezdés b) pontja

¹⁸ A területi védőnői ellátásról szóló 49/2004. (V.21) ESzCsM rendelet

¹⁹ A kötelező egészségbiztosítás keretében igénybe vehető betegségek megelőzését és korai felismerését szolgáló egészségügyi szolgáltatásokról és a szűrővizsgálatok igazolásáról szóló 51/1997. (XII. 18.) NM rendelet 1. sz. melléklet 1-5 pontjai,

²⁰ Az iskola-egészségügyi ellátásról szóló 26/1997. (IX.3.) NM rendelet 3. sz. melléklet

²¹ Az egészségügyi szolgáltatási Alapból történő finanszírozásának részletes szabályairól szóló 43/1999. (III. 3.) Korm. rendelet 2. § k) pontja: teljes munkaidő: napi 8, heti 40 óra

²² A területi védőnői ellátásról szóló 49/2004. (V.21) ESzCsM rendelet 6. sz. melléklet